

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **VÍTKOVICE REVMONT a. s., v úpadku,** IČ: 25828258, se sídlem Ruská 2887/101, Ostrava - Vítkovice, zast. JUDr. Ing. Radanem Tesařem, advokátem, se sídlem náměstí Míru 15, Praha 2, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj,** se sídlem Na Jízdárně 3162/3, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 6. 2017, č. j. 2372938/17/3202-50523-801272, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2017, č. j. 22 Af 92/2017 – 28,

takto:

I. V řízení se pokračuje.

II. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2017, č. j. 22 Af 92/2017 – 28, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Předchozí řízení

[1] Krajský soud v záhlaví uvedeným usnesením zastavil podle § 140c a § 141a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) řízení o žalobě proti rozhodnutí (dodatečnému platebnímu výměru) žalovaného, kterým byla žalobci podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a podle § 143 odst. 1 a 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, doměřena daň z příjmů právnických osob vyšší o částku 10.579.200 Kč a uložena povinnost uhradit penále podle § 251 odst. 1 písm. a) daňového řádu ve výši 2.115.840 Kč. Krajský soud totiž zjistil, že jeho usnesením ze dne 8. 3. 2017, č. j. KSOS 37

INS 4477/2017-A-5, bylo rozhodnuto o úpadku žalobce s účinky k témuž dni. Krajský soud dále dospěl k závěru, že řízení o žalobě proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného je soudním řízením o pohledávce týkající se majetkové podstaty, která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou. S odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2015, č. j. 4 As 6/2015 - 18, tedy shledal, že v případě řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného se jedná o řízení, které je třeba zastavit podle § 141a insolvenčního zákona, jelikož bylo zahájeno dne 8. 8. 2017, tj. až po rozhodnutí o úpadku žalobce.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[2] Proti tomuto usnesení podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost, ve které vyjádřil nesouhlas se závěry krajského soudu. Jednak je napadené usnesení krajského soudu nepřezkoumatelné, neboť v něm není vysvětleno, zda je předmětem řízení pohledávka žalovaného vůči stěžovateli a proč pohledávka žalovaného, která vznikla na základě dodatečného platebního výměru žalovaného, má být pohledávkou, kterou je třeba uplatnit v insolvenčním řízení přihláškou.

[3] Podle stěžovatele jsou k přezkumu rozhodnutí správních orgánů, včetně orgánů finanční správy, povolány správní soudy, které k tomu disponují i potřebnou odborností. Pro účely tohoto řízení byl přijat zvláštní předpis – soudní řád správní. Pokud by měl být akceptován názor, že přezkoumání rozhodnutí správce daně adresovaného insolvenčnímu dlužníku by mělo být vyňato z pravomoci správních soudů a svěřeno výlučně insolvenčnímu soudu, znamenalo by to porušení práva stěžovatele na zákonného soudce. Přijetí tohoto výkladu § 140a, § 140c či § 263 insolvenčního zákona je rovněž v rozporu s čl. 11, 36 a 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jelikož nepřípustně zvýhodňuje stát oproti soukromoprávním věřitelům, neboť daňové pohledávky založené pravomocnými rozhodnutími orgánů finanční správy jsou vždy pohledávkami vykonatelnými. Naproti tomu soukromoprávním věřitelům úpadce citovaná ustanovení insolvenčního zákona zabraňují dosáhnout rozhodnutí soudu o jejich pohledávkách.

[4] Pokud se podle § 140d odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona nepřerušuje v důsledku rozhodnutí o úpadku daňové řízení, není nejmenšího důvodu, proč by neměla být zachována rovněž možnost soudního přezkumu takto vydaných rozhodnutí správních (finančních) orgánů správními soudy. Stěžovatel se v této souvislosti ztotožnil s usnesením č. j. 4 As 149/2017 - 32, kterým byla rozšířenému senátu v jiné věci postoupena otázka výkladu shora uvedených ustanovení insolvenčního zákona.

[5] Podle stěžovatele je třeba výše uvedená ustanovení insolvenčního zákona vykládat ústavně konformním způsobem tak, aby správcem daně tvrzená daňová pohledávka byla přezkoumána správními soudy navzdory probíhajícímu insolvenčnímu řízení. Pokud by to nebylo možné, dává stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu k úvaze, aby předložil věc Ústavnímu soudu s návrhem za zrušení § 140a, § 140c a § 141a insolvenčního zákona.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že neexistuje ústavně zaručené právo účastníka řízení před správními orgány, aby rozhodnutí vydané správními orgány bylo přezkoumáno právě správními soudy. Je na úvaze zákonodárce, zda určité věci z působnosti správních soudů vyjme. Tak se tomu stalo i v případě účastníků, u nichž bylo rozhodnuto o úpadku, neboť je to v zájmu rychlosti insolvenčního řízení. Kasační stížnost proto považuje za nedůvodnou.

III. Další postup soudu

[7] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 7. 12. 2017, č. j. 4 Afs 206/2017 - 29, řízení přerušil. Učinil tak proto, že dne 23. 11. 2017 usnesením č. j. 4 As 149/2017 - 32 byla postoupena rozšířenému senátu jiná věc týkající se výkladu § 140c a § 141a insolvenčního zákona. Konkrétně bylo navrhováno překonání právního názoru vysloveného v usnesení ze dne 23. 1. 2015, č. j. 4 As 6/2015 - 18, ze kterého vyšel krajský soud i v nyní posuzované věci.

[8] Dne 10. 7. 2018 rozšířený senát ve věci sp. zn. 4 As 149/2017 rozhodl rozsudkem č. j. 4 As 149/2017 - 121 (dále jen rozsudek ve věci „*ELMO-PLAST*“) tak, že zrušil usnesení krajského soudu a věc krajskému soudu vrátil k dalšímu řízení.

[9] Protože odpadl důvod, pro který Nejvyšší správní soud v této věci řízení přerušil, výrokem I. tohoto rozsudku bylo rozhodnuto podle § 48 odst. 6 s. ř. s., že se v řízení pokračuje.

IV. Posouzení kasační stížnosti

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[11] Kasační stížnost je důvodná.

[12] Z výše uvedené rekapitulace je zřejmé, že jde o posouzení otázky, zda na řízení před správními soudy o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů o veřejnoprávních pohledávkách vůči úpadci dopadá právní úprava obsažená v § 140a, § 140c a § 141a insolvenčního zákona, tj. zda v případě zahájení řízení před správním soudem po rozhodnutí o úpadku je nutné řízení zastavit, jak učinil krajský soud v posuzované věci.

[13] K tomu Nejvyšší správní soud poznamenává, že je nedůvodná výtka stěžovatele, že napadené usnesení krajského soudu je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Ačkoli

odůvodnění tohoto rozhodnutí lze jistě označit za lakonické, přece je z něj patrno, že krajský soud považoval daňový nedoplatek vyměřený dodatečným platebním výměrem žalovaného za pohledávku, kterou je třeba uplatnit v insolvenčním řízení přihláškou dle § 140a odst. 1 insolvenčního zákona, a proto na řízení o žalobě proti takovému rozhodnutí dopadá i právní úprava obsažená v § 140c a § 141a insolvenčního zákona, ve smyslu již citovaného usnesení NSS ze dne 23. 1. 2015, č. j. 4 As 6/2015 - 18. Ostatně i stěžovatel tento právní názor krajského soudu pochopil a polemizuje s ním v kasační stížnosti.

[14] Při posouzení věci samotné vyšel Nejvyšší správní soud z již citovaného rozsudku rozšířeného senátu ve věci *ELMO-PLAST*. V bodech 64 až 66 tohoto rozsudku se uvádí:

[64] Ve správním soudnictví, jak trefně uvádí i předkládající senát, je předmětem soudního řízení jednání veřejné správy. Úkolem správního soudu je na základě žaloby (případně jiného návrhu) prověřit, zda veřejná správa vykonávala či vykonává své kompetence v souladu se zákonem, a pokud ne, zjednat nápravu. V tomto smyslu je vskutku předmět řízení před správními soudy poněkud odlišný od předmětu řízení v typických soudních sporech v oblasti soukromého práva. Nepochybně by bylo možné i ve věcech, jež spadají do správního soudnictví, pomocí různých analogií či širokého výkladu ustanovení o incidenčních sporech dospět k závěru, že po dobu účinku rozhodnutí o úpadku budou otázky, jež by jinak byly předmětem řízení před správními soudy, vyřešeny v rámci incidenčních sporů. Takový výklad by však pomíjel zvláštní povahu a postavení správního soudnictví v systému ochrany subjektivních práv jednotlivců.

[65] Navíc – jak ukazuje velmi názorně i případ stěžovatele, v němž jde o sankci za veřejnoprávní delikt, tedy o věc, kterou lze v terminologii insolvenčního zákona podřadit pod pojem mimosmluvní sankce ve smyslu jeho § 170 písm. d) – v některých typech sporů by bylo jen velmi obtížné dovodit, že soudní ochrana vůbec bude poskytnuta, příp. že bude poskytnuta účinně. Účinnou soudní ochranu je třeba poskytnout v takovém časovém horizontu, aby mohl soud orgány veřejné správy vést k řádnému uplatňování jejich kompetencí, zejména s ohledem na to, že samotná správní řízení lze vést (a, jak již bylo výše dovozeno, i jiné typy pravomocí správních orgánů lze uplatňovat) i po dobu účinku rozhodnutí o úpadku. Insolvenční zákon totiž mimo jiné právě u řízení ve věcech mimosmluvních sankcí počítá s tím, že po dobu účinků rozhodnutí o úpadku se přerušují, nelze v nich vydat rozhodnutí a ani je zahájit (§ 140a odst. 1, § 140b, § 140c insolvenčního zákona).

[66] Výsledek řízení ve správním soudnictví samozřejmě může mít význam, a často zcela zásadní, pro insolvenční řízení v tom smyslu, že může přímo či nepřímo ovlivnit majetkové poměry dlužníka, a tedy se „týkat majetkové podstaty" ve smyslu terminologie užívané insolvenčním zákonem. Nicméně jde o soudní řízení specifické, vymykající se svou povahou, smyslem a účelem i předmětem těm soudním řízením, na něž typicky míří právní úprava v § 140a a násl. insolvenčního zákona. Proto je nutno dospět k závěru, že uvedená úprava na správní soudnictví vůbec nedopadá. Rozhodnutí o úpadku (a obecně vedení insolvenčního řízení s účastníkem řízení ve věcech správního soudnictví jako dlužníkem) proto nemůže mít žádný vliv na soudní řízení ve správním soudnictví, zejména na možnost v takovém již zahájeném řízení pokračovat a vydat v něm rozhodnutí a dosud nezahájené řízení zahájit a vést, jakož i ve všech uvedených případech uplatnit opravné prostředky, připouští-li je právní úprava správního

soudnictví (typicky kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví), a řízení o takových opravných prostředcích vést.“

[15] Rozšířený senát tedy uzavřel v bodu 71, že „*[s]kutečnost, že je vedeno insolvenční řízení s účastníkem řízení ve věcech správního soudnictví jako dlužníkem, nemá vliv na soudní řízení ve správním soudnictví; ustanovení § 140a (přerušení řízení), 140b (zákaz vydání rozhodnutí) a 140c (nově zahájená řízení) insolvenčního zákona se na správní soudnictví nevztahují.*“ Ačkoli se rozšířený senát zabýval věcí, kde předmětem soudního přezkumu bylo rozhodnutí o uložení pokuty za správní delikt (tedy dle krajského soudu mimosmluvní sankce), rozšířený senát tyto závěry výslovně vztahuje i na řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů o veřejnoprávních pohledávkách týkajících se majetkové podstaty, které je třeba uplatnit v insolvenčním řízení přihláškou (tj. včetně daňových nedoplatků).

[16] Krajský soud v nyní posuzované věci zastavil řízení podle § 141a ve spojení s § 140c insolvenčního zákona. Již tím je naplněn kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť ze závěrů rozšířeného senátu v rozsudku ve věci *ELMO-PLAST* citovaných výše vyplývá, že tato ustanovení se na řízení před správními soudy nevztahují.

V. Závěr

[17] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost jako důvodnou, proto napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V dalším řízení bude krajský soud vázán názorem vysloveným v tomto rozsudku a žalobu (nebudou-li dány jiné důvody pro její odmítnutí) věcně projedná a meritorně o ní rozhodne.

[18] O nákladech řízení rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí ve věci.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. července 2018

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu